

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Această traducere a fost efectuată de către Grefa Curții și nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was prepared by the Court's Registry and does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée par le greffe de la Cour et ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

C.N. și V. c. Franței – 67724/09

Hotărâre din 11.10.2012 [Secția V]

Articolul 4

Articolul 4 – 1

Sclavie

Articolul 4 – 2

Muncă forțată

Lipsa unui cadru legislativ și administrativ capabil să combată eficient sclavia și munca forțată :
încălcare

În fapt – Reclamantele sunt două surori, resortisante franceze, născute în Burundi. Ele au sosit în Franța împreună cu trei surori mai mici, în anii 90, prin intermediul mătușii lor, care a devenit tutorele acestora. Cele trei surori mai mici au fost încredințate unor familii gazdă. De la data sosirii lor, reclamantelor li s-a cerut să efectueze toate treburile menajere și domestice necesare pentru îngrijirea mătușii, soțului acesteia și celor șapte copii, precum și a casei. Numai a doua reclamantă a fost școlarizată. În schimb, acesta nu a fost cazul primei reclamante care era ocupată toată ziua cu treburile casnice și cu îngrijirea vărului său invalid. Odată cu împlinirea majoratului, în lipsa unor demersuri către autorități privind șederea sa legală pe teritoriul Franței, se pare că reclamanta se credea în situație ilegală. Printre altele, mătușa sa a amenințat-o că o va trimite înapoi în Burundi. La fel, ea a fost spitalizată de mai multe ori sub numele verișoarei sale. În 1999, în urma cererii făcute de o asociație, o anchetă preliminară a fost deschisă de către autorități. Imunitatea diplomatică a unchiului reclamantelor, funcționar al UNESCO, a fost ridicată și el a fost acuzat de încălcarea demnității persoanei, fapte prevăzute și incriminate de articolele 225-14 și 225-15 din codul penal. Rapoartele psihiatrice atestau o suferință morală, însoțită, în cazul primei reclamante, de frică și de sentimente de abandon, amenințarea de a fi trimisă înapoi în Burundi reprezenta pentru ea un pericol de moarte, pe de o parte, și abandonul surorilor mai mici, pe de altă parte. În 2009, o instanță de apel a achitat cuplul de supunerea persoanelor vulnerabile, dintre care una minoră, la condiții de muncă și de locuință nedemne și a respins pretențiile reclamantelor de despăgubire pentru prejudiciul cauzat de această infracțiune. Această hotărâre a fost confirmată și în recurs.

a) Aplicabilitate

i. Existența «muncii forțate sau obligatorii» : Conform articolului 4 § 2, munca forțată sau obligatorie reprezintă o muncă impusă sub amenințare cu o pedeapsă și, mai mult de atât, împotriva voinței persoanei respective, adică munca pentru care aceasta nu s-a oferit voluntar. Cu toate acestea, este necesar să se ia în considerare, printre altele, natura și cantitatea muncii în cauză. Aceste circumstanțe permit a face distincția dintre «munca forțată» și munca ce poate fi solicitată în mod rezonabil, atunci când ne referim la asistența familială reciprocă sau la coabitare. În speță, prima reclamantă a fost forțată să desfășoare o muncă de o așa importanță că, fără ajutorul ei, cuplul ar fi recurs la serviciile unei menajere profesionale și, respectiv, remunerate. Mai mult, deși «pedeapsa» poate ajunge până la violență sau constrângere psihică, ea poate în egală măsură să ia o formă mai subtilă, de natură psihologică, cum ar fi, denunțarea la poliție sau la serviciile de imigrare a muncitorilor aflați în situație ilegală. Prima reclamantă considera trimiterea sa în Burundi ca o «pedeapsă» și amenințarea cu trimiterea, ca o «amenințare» de executare a acestei «pedepse». Prin urmare, prima reclamantă a fost supusă la «muncă forțată sau obligatorie». În schimb, situația celei de-a doua reclamante, care a fost școlarizată, mai puțin izolată și având un volum mai puțin de lucru, nu corespunde cu «muncă forțată sau obligatorie».

ii. Existența «sclaviei» : Sclavia reprezintă o formă deosebit de gravă de negare a libertății. Ea înglobează o obligație de a furniza propriile servicii sub influența unei constrângeri, cum ar fi, obligația pentru «sclav», de a trăi pe proprietatea altei persoane și imposibilitatea de a schimba situația sa. Astfel, sclavia constituie o formă specifică de muncă forțată sau obligatorie sau, în alți termeni, o muncă forțată sau obligatorie cu «circumstanțe agravante». În acest caz, elementul esențial care distinge sclavia de munca forțată sau obligatorie, în sensul articolului 4, constă în sentimentul victimelor că nimic nu se va schimba în condiția lor și că situația nu e susceptibilă de a evolua în bine. În acest sens, este suficient ca acest sentiment să se bazeze pe elemente obiective create sau menținute de cei responsabili. În acest caz, prima reclamantă a crezut că nu poate scăpa supravegherii gazdelor fără riscul de a deveni un imigrant ilegal, un sentiment susținut de evenimente, cum ar fi spitalizarea sub un nume fals. În plus, ea nu a fost școlarizată și nu a urmat nici cursuri de pregătire care sa-i permită să speră că într-o zi ar putea câștiga bani muncind în afara casei cuplului gazdă. Nebeneficiind de zile libere sau activități recreative, nu a avut nicio ocazie să stabilească contacte externe care să-i permită să ceară ajutor. De aceea, ea avea sentimentul că nimic nu se va schimba în condiția ei, mai ales că situația dura de patru ani. Această situație a început când ea era minoră și a continuat după majorat. Deci, prima reclamantă a fost ținută într-o stare de sclavie.

b) *Fondul* – Articolele 225-13 și 225-14 din codul penal în vigoare la momentul respectiv, erau susceptibile interpretărilor, acestea variind de la o instanță la alta. În plus, de vreme ce procurorul general nu a făcut recurs împotriva hotărârii curții de apel ce îi achita pe cei care comiseseră faptele, recursul la curtea de casație a avut ca obiect numai partea civilă a cazului. Deci, primei reclamante nu i-a fost acordată o protecție concretă și efectivă. Amendamentele legislative din 2003 nu au rezolvat această problemă. De aceea, statul nu și-a îndeplinit obligația

pozitivă de a elabora un cadru legislativ și administrativ în măsură să combată eficient sclavia și munca forțată.

Concluzie : încălcare în ceea ce privește prima reclamantă (unanimitate).

Cu privire la prima reclamantă, Curtea a constatat neîncălcarea articolului 4 privind obligația procedurală a statului de a efectua o anchetă efectivă a cazurilor de muncă forțată și sclavie și, de asemenea, neîncălcarea articolului 4 cu privire la cea de-a doua reclamantă.

Articolul 41 : 30 000 EUR primei reclamante cu titlu de prejudiciu moral și material.

(A se vedea de asemenea *Siliadin c. Franței*, n° 73316/01, 26 iulie 2005, Notă informativă n° 77, și Van der Mussele c. Belgiei, n° 8919/80, 23 noiembrie 1983)

© Consiliul European/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost efectuată de către Grefa Curții. Ea nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă nicio responsabilitate pentru calitatea acesteia. Ea poate fi descărcată din baza de date a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din orice altă bază de date căreia HUDOC i-a transmis acest document. Traducerea poate fi reprodusă în scopuri necomerciale cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime împreună cu indicația de mai sus privind drepturile de autor. Orice persoană care intenționează să utilizeze fragmente din prezenta traducere în scopuri comerciale este rugată să contacteze adresa următoare: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was prepared by the Court's Registry. It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée par le greffe de la Cour. Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.